

fizike, jekonomike i mira s 1901 po 2016 god [Nobel laureates in literature, medicine, chemistry, physics, economics and peace from 1901 to 2016]. URL: www.webcitation.org/6HJHj6KSk/Nobeliat.ru. 7. Laureaty Nobelevskoj premii: Jenciklopedija: M-Ja [Nobel Prize winners: Encyclopedia: M-I] / Per. s ang. M.: Progress, 1992. 861 s. 8. Holovashchenko S.I. Istorija khrystyianstva [History of Christianity]: Kurs lektsiy: Navch. posibnyk. K.: Lybid', 1999. 352 s. 9. Relihiyevnavchyy slovnyk [Religious dictionary] / Za red. profesoriv A.Kolodnoho i B.Lobovyka. K.: Chetverta khvylya, 1996. 392 s.

Yaroslav Stotskyi

RELIGIOUS FACTOR IN NOBLE PEACE PRIZE LAUREATES' PRACTICE

The article investigates and briefly deals with biographies of individuals practice of Noble Peace Prize laureate's organizations who had direct or indirect connection with religion, such as clergy, individuals coming out of priests' families, individuals who obtained religious education; religious organizations. Sociological analysis on their religious and confessional affiliation was conducted. The article also investigates the peculiarities of their achievements in peace struggle based on such social assets as justice, esteem of human dignity, freedom and human rights, etc., which are closely related and stemming out of Decalogue and are the guide for civil ethics.

Key words: peace, human, freedom, morale, religion, justice.

УДК 272/273(477):2-7-054.72(71)»19/20»

Надія Волік

ІНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У КАНАДІ (40–60-Х РР. ХХ СТ.)

У статті дано цілісну характеристику процесу інституційного розвитку Української Католицької Церкви у Канаді упродовж 40–60-х рр. ХХ ст. Проаналізовано основні чинники, які вплинули на цей процес, а також охарактеризовано особливості церковної ієрархічної структури. Особливу увагу присвячено документам конференцій та рішенням Першого Синоду греко-католицького духовенства у Канаді.

Ключові слова: Никита Будка, Василь Ладика, Максим Германюк, Рутенська Греко-Католицька Церква, Українська Католицька Церква, імміграція, Канада.

Інституційний розвиток Української Католицької Церкви (далі – УКЦ) у Канаді упродовж 40–60-х рр. ХХ ст. тісно пов'язаний із трьома хвилями імміграції українців до Канади, а також становичем Греко-Католицької Церкви в Україні у зазначений період. Відомо, що з кінця ХІХ ст. розпочалася перша хвиля української імміграції до Канади. За різними даними до 1912 р. – часу призначення першого греко-католицького єпископа, прибуло 170 тис. чол., серед яких більшу половину склали греко-католики. У наступні десятиліття їх кількість в Канаді продовжувала зростати: 130534 чол. в 1931 р., 152907 чол. в 1941 р. і 164765 чол. в 1951 р. [30, с. 172]. Змінювалася й чисельність церков, священників та релігійних організацій, які були необхідними для задоволення духовних потреб іммігрантів. Так, протягом діяльності єпископа Никити Будки (1912–1928 рр.) Рутенська Греко-Католицька Церква (далі – РГКЦ)* у Канаді налічувала близько 100 тис. вірних, 29 світських священників і 19 монахів (оо. василіян, оо. редемтористів і бірітуалістів), 299 парафій і місійних станиць, 2 семінарії, 2 школи, 26 вечірніх шкіл, 89 сестер-служебниць Непорочної Діви Марії [32, с. 41]. А вже у 30-х рр. – 102 священники, 345 парафій, 131 сестер-служебниць, 14 богословів, 85 місійних станиць [1, с. 18–21]. Однак, упродовж півстоліття РГКЦ не набула ієрархічної організації і підпорядковувалася Римо-Католицькій Церкві (далі – РКЦ) та її духовенству в Канаді. Зміни відбулися після резигнації єпископа Никити Будки, завершення Другої світової війни та переходу в підпільну діяльність духовенства Української Греко-Католицької Церкви (далі – УГКЦ).

Переважає більшість досліджень пов'язаних із становленням та розвитком УКЦ в Канаді охоплюють період до 40-х рр. ХХ ст. До таких можемо віднести праці М. Марунчака [6], П. Божики [1, 2], Б. Казимири [5], Ю.Мулика-Луцика [8], А. Маквея [37], Д.Мотюка [39], О. Мартиновича [36], Ф. Марті [35] та ін. Розвиток УКЦ після 40-х рр. ХХ ст. не підданий глибокому аналізу. Здебільшого джерельну базу дослідження становлять статті діаспорних видань («Manitoba Free Press», «Свобода», «Будучність Нації», «Світло» та ін.), розкритих архівних матеріалів УКЦ у

*УКЦ Канади в період між 1913–1957 рр. іменувалася «Рутенська Греко-Католицька Церква» [31, с. 528–529].

Вінніпегу, Оттаві та Едмонтоні, а також опублікованих документів в офіційних виданнях Конгрегації у управах Східний Церков (далі – Конгрегація).

Мета дослідження полягає в дослідженні процесу інституційного розвитку УКЦ в Канаді протягом 40–60 –х рр. ХХ ст.

Аналіз вивчення проблеми показав, що для досягнення поставленої мети потрібно розв'язати наступні завдання: визначити основні чинники, які сприяли ієрархічній організації УКЦ в Канаді; визначити особливості розвитку церкви в зазначений період; дати цілісну оцінку документам прийнятих на конференціях і Першому Синоді УКЦ в Канаді.

20 травня 1929 р. папа Пій XI номінував о. Василя Ладику* Апостольським екзархом РГКЦ Канади. Передбачаючи подальший її активний розвиток, на початку 1940-х рр. єпископ Ладика звернувся до Апостольського Престолу з проханням призначити йому помічника. Цікаво, що про це неодноразово просив й перший єпископ Канади Никита Будка [37, с. 389]. Проте, прохання задоволене лише у 1943 р., коли єпископом-помічником папа Пій XII призначив Ніля Саварина† (ЧСВВ) [12, с. 177].

Через 5 років, 3 березня 1948 р., після візиту кардинала Ежена Тіссерана (1947 р.), Апостольський Престол вирішив покращити становище РГКЦ шляхом зміцнення її ієрархічної організації. Апостольською Конституцією «*Omnium cuiusvis ritus Christifidelium*» єдиний екзархат вперше був розділений на три окремі екзархати – Центральний, Західний та Східний [13, с. 287]. Єпископа Ладику призначили апостольським екзархом Центрального екзархату; Ісидора Борецького‡ титулярним єпископом Амантуса і апостольським екзархом Східного екзархату [13, с. 278], а Ніля Саварина екзархом Західного екзархату [29]. Одночасно титулярним єпископом Танаїса і помічником Василя Ладики призначили Андрія Роборецького § [28].

17 червня 1948 р. ієрархи трьох екзархатів звернулися до Ільдебранда Антоніутті – апостольського делегата у Канаді (1936-1953 рр.), з проханням, щоб Святий Престол створив окрему церковну провінцію для українців у Канаді [21]. Єпископи вважали, що це підніме престиж РГКЦ, забезпечить дисципліну серед духовенства і стане актом вірності Римському Понтифіку. Запит не був підтверджений, проте, 21 червня 1948 р., папа Пій XII наділив єпископа Ладику почесним званням архієпископа та титулярного єпископа Мартирополіса [27]. Також, 19 березня 1951 р. Апостольська Столиця видала Конституцію «*De Ruthenorum*», керуючись якою папа Пій XII розділив Центральний екзархат РГКЦ на екзархати Манітоби та Саскачевану [16, с. 544–547], останні очолив Андрій Роборецький, а на його місце єпископом-помічником** у Вінніпезі став Максим Германюк [34, с. 13–14].

Восени 1951 р. архієпископ Ільдебранд Антоніутті надіслав лист до єпископа В. Ладики про зміни призначення апостольських екзархатів для католиків Канади [25] Конгрегація використала практику РКЦ в іменуванні епархій та апостольських вікаріатів там, де розташований собор. Були запропоновані наступні зміни:

1) Апостольський екзархат Торонто для вірних українців візантійського обряду замість апостольського екзархату Східної Канади; 2) Апостольський екзархат Вінніпегу для вірних українців візантійського обряду замість апостольського екзархату Манітоби; 3) Апостольський екзархат Саскатуна для вірних українці візантійського обряду замість апостольського екзархату Саскачевану; 4) Апостольський екзархат Едмонтону для вірних українців візантійського обряду замість Апостольського екзархату Західної Канади.

Єпископ В. Ладика підтримав цю пропозицію, і в той же час просив замінити у назві церкви слово «Рутенська» на «Українська», оскільки перший термін ображав гідність українських вірних у Канаді [26]. Зазначимо, що цю вимогу єпископ висунув ще напередодні своєї номінації, але папа відхилив її зазначаючи, що це всього лиш «перебільшений націоналізм» [38, с. 240-241]. Цього разу прохання теж не знайшло розуміння.

* Василь Ладика (1884–1956 рр.) – 1903 р. – вступив до монастиря оо. Василіян; 1912 р. – священник, того ж року виїхав до Едмонта; упродовж 1922–1929 рр. – ігумен монастиря оо.Василіян в Едмонтоні, з 1929 р. – очолював РГКЦ в Канаді [10, с. 1]

† Ніля Саварин (1905-1986 рр.) – 1924 р. – вступив до монастиря оо. Василіян, 1931 р. – священник, 1932 р. – приїхав до Канади; 1940 р. – настоятель монастиря в Мондері; 1943 р. – єпископ-помічник; 1948 р. – екзарх Едмонта; 1956 – єпископ Едмонта [40].

‡ Ісидор Борецький (1911–2003 рр.) – 1932 р. – вступив до Богословської академії у Львові; 1936 р. – навчався Колегії св. Андрія в м. Мюнхен; 1938 р. – священник, того ж року виїхав до Канади; 1948 р. – Апостольський екзарх Східної Канади; 1956 р. – єпископ Торонто [3].

§ Андрій Роборецький (1910-1982 рр.) – 1913 р. – прибув до Канади; 1934 р. – закінчив богословські студії в Торонто; з 1948 р. – єпископ-помічник Василя Ладики; 1951 р. – єпископ Саскачевану [4].

** Єпископ-помічник (лат. *episcopus auxiliaris*) – єпископ, призначений у епархію, щоб допомагати епархіальному єпископові у межах повноважень і компетенції, визначених правом та епархіальним єпископом [11, с. 55].

15 квітня 1955 р. апостольський делегат у Канаді Джованні Паніко (1953–1959 рр.) від імені Конгрегації повідомив єпископа Германюка, що через погіршення стану здоров'я єпископа Ладика (1 вересня 1956 р. єпископ помер) він призначений єпископом-коад'ютором* Апостольського Екзархату Вінніпегу, [20] 3 листопада 1956 р. кардинал Конгрегації Ежен Тіссерант (1936–1959 рр.), оприлюднив папську конституцію «*Hanc apostolicam*» (Decree of erection) згідно з якою Апостольські екзархати Канади були переведені в статус суфраганів, тобто дієцезій, які підпорядковані митрополії [11, с. 55]. У той же час папа Пій XII призначив єпископа Германюка митрополитом Апостольського Престолу у Вінніпезі [18, с. 262–264].

Згодом обраний митрополит Германюк звернувся до архієпископа Джованні Паніко з проханням перейменувати церкву на «Українську Католицьку». Апостольський делегат відповів, що він не може зробити заміну самостійно, але передасть це питання на розгляд Конгрегації [22]. Відтак, 22 січня 1957 р., через 45 років після призначення першого єпископа для українських вірних у Канаді та після значних зусиль української ієрархії в Канаді термін «Українська Католицька Церква» отримала офіційне визнання Святого Престолу [24].

12 лютого 1957 р. з нагоди свята Трьох святих Василя Великого, Григорія Богослова та Івана Золотоустого, папською буллою, в присутності Апостольського Делегата, єпископ Германюк був введений на посаду першого митрополита УКЦ Канади, а апостольським екзархатам Едмонтону, Саскатуну та Торонто надали статус єпархій. У своїй проповіді, Джованні Паніко заявив, що «...сьогодні УКЦ здобула повну організаційну структуру» [33, с. 67–71].

Слід зазначити, що інституційний розвиток УКЦ в Канаді проходив не лише на організаційно-ієрархічному рівні, але й на конференційно-синодальному. Так, ще у 1920-х рр. митрополит Андрей Шептицький організував дві міжнародні єпископські конференції (29 листопада – 7 грудня 1929 р., м. Львів та 21–29 жовтня 1929 р., м. Рим) у яких брали участь майже всі греко-католицькі єпископи світу [7]. Їхня мета полягала у створенні літургійної комісії, кодифікації канонів Східних Церков та унормуванні церковної організації. Однак, на практиці цього досягти не вдалося у зв'язку з погіршенням стану здоров'я митрополита, відсутності згоди між єпископами та несприятливими політичними умовами, які склалися у Європі.

Як і перший єпископ Н. Будка, єпископ В. Ладика оприлюднив чимало законодавчих актів для УКЦ в Канаді. Чимало цих норм стосувалися питань управління церквою, навчання майбутніх священиків та здійснення Таїнств, на підставі суворого дотримання традицій УГКЦ передбачених Львівським Синодом (1891 р.) і Типіконом преподобного Ісидора Дольницького. Так, єпископ Ладика та новопризначені єпископи Торонто, Едмонтону і Саскачевану висловили бажання зустрітися і обговорити проблеми з якими зустрілася РГКЦ в Канаді. Відтак, перша конференція Українського католицького єпископату Канади відбулася 11–12 жовтня 1951 р. в Оттаві [39, с. 82]. На конференції обговорили шляхи зміцнення Української Церкви в Канаді. Зокрема, єпископи погодились працювати разом над кількома проектами: почати підготовку до скликання першого Синоду; побудувати семінарію; підготувати спільний пастирський лист про покликання до священства та релігійного життя; працювати над створенням єдиної української католицької преси в Канаді; а також видати декілька спільних публікацій, в тому числі книгу про українську еміграцію до Канади, шематизм РГКЦ в Канаді, Катехизис для дітей та Історію Української Католицької Церкви.

Окрім того, другий єпископ зміцнив РГКЦ шляхом заснування світських організацій – «Братство Українців Католиків», «Ліга Українських Католицьких Жінок», «Українське Католицьке Юнацтво», «Запомогове Братство св. о. Николая» та «Товариство св. Йосафата», які тісно співпрацювали із Церквою [41, с. 34].

Спробою допомогти в організації УКЦ у Канаді була й видача чотирьох папських послань законодавчого характеру, протягом 1949–1957 рр.: 1) *Crebrae allatae sunt*, 22 лютого 1949 р.; 2) *Sollicitudinem nostram*, 6 січня 1950; 3) *Postquam apostolicis litteris*, 9 лютого 1952; 4) *Cleri sanctitati*, 2 червня 1957 [14, с. 89–117; 15, с. 5-12; 17, с.65-150; 18, с. 433–603]. В них йшла мова про Таїнство шлюбу, греко-католицьких вірян, їх обряд та священиків. Зокрема, в листі «*Cleri sanctitati*» папа рекомендував єпископам хоча б один раз на двадцять років скликати Синод†. Греко-католицьке духовенство Канади визнало, що таке зібрання позитивно вплине на організаційну структуру

* Єпископ-коад'ютор (лат. *episcopus coadiutoris*) – єпископ з правом наступництва, який здійснює своє служіння в єпархії та після звільнення уряду єпархіального єпископа має право його зайняти. До цього моменту допомагає єпархіальному єпископові у межах наданих йому повноважень [9, с. 196].

† Синод (лат. *synodus*) – у східній традиції – вищий законодавчий орган, до складу якого входять єпископи; у західній традиції – дорадчий орган різних рівнів, який несе допомогу ієрархам у розпізнанні ситуації та актуальних проблем чи питань церковного життя [11, с. 145].

церкви й призведе до відновлення віри, стане засобом нової церковної дисципліни серед духовенства та вірян.

Хорошою нагодою для реалізації пропозицій папи стала інтронізація архієпископа Германюка. В лютому 1957 р. українські єпископи вирішили заснувати Конференцію Українського єпископату Вільного Світу (The Conference of the Ukrainian Episcopate of the Free World). Конференція була скликана п'ять разів до часу Другого Ватиканського Собору: 1) 12 листопада 1957 р., Торонто, що співпала з щорічною нарадою римо-католицького духовенства Канади (13–14 листопада, Оттава); 2) 2–3 листопада 1958 р., Філадельфія, з нагоди святкування інтронізації архієпископа Костянтина Богачевського у Філадельфії; 3) 12–14 жовтня 1959 р., Рим, з нагоди тридцятої річниці єпископської конференції, скликаній митрополитом Шептицьким в 1929 р.; 4) 8–10 серпня 1960 р., Мюнхен, з нагоди XXXVII Міжнародного єхаристійного з'їзду; 5) 2–4 липня 1962 року, Вінніпег, з нагоди 50 річниці призначення першого греко-католицького єпископа в Канаду [39, с. 83–84].

Єпископи одразу вирішили, що Конференція не буде законодавчим органом, і тому прийняті рішення не матимуть сили закону. Натомість Конференція мала надати певну орієнтацію в діяльності єпископів вільного світу. У 1960 р. єпископи затвердили «Статут Української Католицької Конференції» підготовлений митрополитом Германюком [19]. У ньому Українська Католицька Конференція визначалася як організація, яка існує із згоди та благословення Святого Престолу, яка об'єднує Українських Католицьких єпископів усіх країн світу з метою систематичного вивчення, прийняття спільних рішень та впровадження на практиці рішень, що стосуються духовного та національного добробуту українського народу [19]. Згодом, під керівництвом Йосипа Сліпого, Конференція була перетворена в законодавчий орган – Синод, який став невід'ємною правовою частиною УКЦ.

Перший Синод греко-католицького духовенства у Канаді відбувся 1962 р. Синод виробив комплексні норми, призначені для унормування церковного життя УКЦ. Незважаючи на те, що всі присутні ієрархи і духовенство прийняли їх, вони не отримали підтвердження від Апостольського Престолу, оскільки прийняті синодальні рішення вважалися застарілими на противагу рішень Другого Ватиканського Собору [23].

Впродовж двадцяти років українські іммігранти греко-католики не могли отримати належну душпастирську опіку. Внаслідок церковного принципу іммігранти вперше опинилися під юрисдикцією та духовною опікою РКЦ. Призначення Н. Будки єпископом Апостольського Екзархату для українців греко-католиків Канади суперечило законодавству РКЦ, згідно з яким східні католики, які проживали за межами своєї батьківщини повинні підпорядковуватися владі місцевого латинського ординарія. Однак, зростання чисельності греко-католиків у Канаді та несприятлива політична ситуація у якій опинилася й УГКЦ, спричинилися до заснування Апостольським Престолом екзархатів у Торонто, Вінніпегу, Саскатуні та Едмонтоні, а згодом і до надання УКЦ статусу митрополічної Церкви. Це у свою чергу завершило інституційний розвиток УКЦ і засвідчило її визнання Апостольським Престолом і римо-католицьким духовенством зокрема. Заснування Конференції, яка згодом стала найвищим законодавчим органом УКЦ, зміцнило становище церкви та забезпечило греко-католиків належною душпастирською опікою.

Список використаних джерел

1. Божик П. 25-ліття нашої дієцезії в Канаді. Йорктон: Голос Спасителя, 1938. 33 с.
2. Божик П. Церков українців в Канаді: Причини до історії українського церковного життя в Британській Колумбії за час від 1890-1927. Вінніпег: Б.в., 1927. 335 с.
3. Енциклопедія сучасної України URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=37063 (дата звернення: 01.09.2017).
4. Енциклопедія українознавства URL: <http://litopys.org.ua/encycl/euii193.htm>
5. Казимира Б. Релігійно-громадське життя в Українській Католицькій метрополії Канаді. Торонто: Добра книжка, 1965. 171 с.
6. Марунчак М. Історія українців Канади. Вінніпег, Т. II., 1991. – 512 с.
7. Мончак І. Розвиток синодальности в Українській Католицькій Церкві URL: <http://www.patriyarkhat.org.ua/o-d-r-ihor-monchak-rozvytok-synodalnosti-v-ukrajinskij-katolytskij-tserkvi/> (дата звернення: 01.09.2017).
8. Мулик-Луцик Ю. Історія Української Греко-Православної Церкви в Канаді: у 4 т. Т.4: Українська Греко-Православна Церква в Канаді в юрисдикції архієпископа Івана Теодоровича. Вінніпег: Вид.Спілка «Екклезія», 1989. 831 с.
9. Путівник по Східному Кодексу: Коментар до Кодексу Канонів Східних Церков / За ред. Дж.Недунгатта/ З англ.пер. О. Гладкий. Львів: «Свічадо», 2008. 792 с.
10. Свобода, 6 вересня 1956 р. с. 11.
11. Хортник О. Тлумачний словник термінів канонічного права. Тернопіль: Астон, 2013. 216 с.
12. Ювілейна пам'ятка 25-ліття новіціату оо. Василян у Канаді. 50 літ на службі Богові й народові (1902–1952). Вид. оо. Василян у Торонті, 1953. 436 с.
13. Acta Apostolicae Sedis (40), Rome, 1948. 618 p.
14. Acta Apostolicae Sedis (41), Rome, 1949. 722 p.
15. Acta Apostolicae Sedis (42), Rome, 1950. 980 p.
16. Acta Apostolicae Sedis (43), Rome, 1951. 913 p.
17. Acta Apostolicae Sedis (44), Rome, 1952. 947 p.
18. Acta Apostolicae Sedis (49), Rome, 1957, 1112 p.
19. Archives of the Archeparchy of Winnipeg Prot.no.498/58
20. Archives of the Archeparchy of Winnipeg Prot.no.757/55, April 15, 1955.
21. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot. no. 1177/48, June 17, 1948.
22. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot. no. 2614/57, January 12, 1957.
23. Archives of the

Archeparchy of Winnipeg, Prot. no. 317/61, 27 August, 1962. 24. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot. no. 609/57. 25. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot.no.2086/51, November 16, 1951. 26. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot.no.2089/51, November 19, 1951. 27. Archives of the Archeparchy of Winnipeg. Prot. 1181/48, June 21, 1948. 28. Archives of the Archeparchy of Winnipeg. Prot. 1183/48, June 23, 1948. 29. Archives of the Eparchy of Edmonton, Prot.no.498/48, February 28, 1928. 30. Darcovich W., Yuzyk P. A Statistical Compendium on the Ukrainians in Canada: 1891-1976, University of Ottawa Press, 1980. 877 p. 31. Gregorovich A. The Ukrainian. Many Cultures. Many Heritages, ed.Norman Sheff, Toronto, 1975. 544 p. 32. Hryniuk S. Pioneer Bishop, Pioneer Times: Nykyta Budka in Canada CCHA, Historical Studies, 55 (1988). P. 21-41. 33. Izyk S. The First Ukrainian Catholic Metropolitan See of Canada, Ukrainian Catholic Diocese of Winnipeg, 1957. 183 p. 34. Kowcz-Baran M. Ukrainian Catholic Churches of Winnipeg Archeparchy, Canada. Saskatoon, 1991. 460 p. 35. Marti F. I Rutheni negli Stati Uniti. Santa Sede e mobilita umana tra Ottocento e Novecento. Pontifica Universita Della Santa Croce. Milano, 2009. 633 p. 36. Martynowych O. Ukrainians in Canada: the formative period, 1891-1924. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies, University of Alberta press, 1991. 564 p. 37. McVay A. God's martyr, history witness: Blessed Nykyta Budka, the first Ukrainian Catholic Bishop of Canada. Edmonton: Ukrainian Catholic Eparchy of Edmonton, 2014. 613 p. 38. McVay A. The Apostolic See and Ukrainians: Metropolitan Andrei Sheptytsky and the Roman Curia. URL: http://www.academia.edu/18429165/The_Apostolic_See_and_Ukrainians_Metropolitan_Andrei_Sheptytsky_and_the_Roman_Curia (дата звернення: 01.09.2017)39. Motiuk D. Eastern Christian in the New World: an historical and canonical study of the Ukrainian Catholic Church in Canada. Edmonton, 2005. 425 p. 40. Neil Savaryn URL: <https://www.revolvy.com/main/index.php?s=Neil%20Savaryn> (дата звернення: 01.09.2017)41. Roborecky A. A Short Historical Summary of the Ukrainian Catholics in Canada. CCHA, Report, 16 (1949). P. 25-36.

References

1. Bozhyk P. 25-littia nashoi diietsezii v Kanadi [25 years of our diocese in Canada]. Yorkton: Holos Spasytelia, 1938. 33 s. 2. Bozhyk P. Tserkov ukrainsiv v Kanadi: Prychyny do istorii ukrainskoho tserkovnoho zhyttia v Brytanskii Kolumbii za chas vid 1890-1927 [Church of Ukrainian people in Canada: Reasons for the history of Ukrainian church life in British Columbia during 1890-1927]. Vinnipeg: B.v., 1927. 335 s. 3. Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of Modern Ukraine] (in Ukr.) Available at: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=37063 (accessed 22.11.2017). 4. Entsyklopediia ukrainoznavstva [Encyclopedia of Ukraine] (in Ukr.) Available at: <http://litopys.org.ua/encycl/euii193.htm> (accessed 21.11.2017). 5. Kazymyra B. Relihiino-hromadske zhyttia v Ukrainskii Katolytskii metropolii Kanadi [Religious and social life in the Ukrainian Catholic Archeparchy in Canada]. Toronto: Dobra knyzhka, 1965. 171 s. 6. Marunchak M. Istorii ukrainsiv Kanady [The Ukrainian Canadians: A History]. Vinnipeg, T. II., 1991. 512 s. 7. Monchak I. Rozvytok synodalnosti v Ukrainskii Katolytskii Tserkvi [Synodality development in the Ukrainian Catholic Church] (in Ukr.) Available at: <http://www.patriarkhat.org.ua/o-d-r-ihor-monchak-rozvytok-synodalnosti-v-ukrajinskij-katolytskij-tserkvi/> (accessed 23.11.2017). 8. Mulyk-Lutsyk Iu. Istorii Ukrainskoi Hreko-Pravoslavnoi Tserkvy v Kanadi: u 4 t. T.4: Ukrainaska Hreko-Pravoslavna Tserkva v Kanadi v yurysdyktsii arkhieypyskopa Ivana Teodorovycha [History of the Ukrainian Greek-Orthodox Church in Canada: 4 t. T. 4: Ukrainian Greek-Orthodox Church in Canada in the Archbishop Ivan Teodorovich jurisdiction]. Vinnipeg: Vyd.Spilka «Ekklezia», 1989. 831 s. 9. Putivnyk po Skhidnomu Kodeksu: Komentar do Kodeksu Kanoniv Skhidnykh Tserkov [Guide to the Eastern Code: Commentary on the Codex of the Canons of the Eastern Churches] / Za red. Dzh.Nedungatta/ Z anhl.per. O. Hladkyi. Lviv: «Svichado», 2008. 792 s. 10. Svoboda [Liberty], 6 veresnia 1956 r. S. 1. 11. Khortyk O. Tlumachnyi slovnyk terminiv kanonichnoho prava [Explanatory Dictionary of Terms of the Canon Law]. Ternopil: Aston, 2013. 216 s. 12. Iuvileina pam'iatka 25-littia novitsiatu oo. Vasyliian u Kanadi. 50 lit na sluzhbi Bohovi i narodovi (1902-1952) [25 years commemorating of the Basilian Novitiate in Canada. 50 years in the service of God and the people]. Vyd. oo. Vasyliian u Toronti, 1953. 436 s. 13. Acta Apostolicae Sedis (40), Rome, 1948. 618 p. 14. Acta Apostolicae Sedis (41), Rome, 1949. 722 p. 15. Acta Apostolicae Sedis (42), Rome, 1950. 980 p. 16. Acta Apostolicae Sedis (43), Rome, 1951. 913 p. 17. Acta Apostolicae Sedis (44), Rome, 1952. 947 p. 18. Acta Apostolicae Sedis (49), Rome, 1957, 1112 p. 19. Archives of the Archeparchy of Winnipeg Prot.no.498/58 20. Archives of the Archeparchy of Winnipeg Prot.no.757/55, April 15, 1955. 21. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot. no. 1177/48, June 17, 1948. 22. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot. no. 2614/57, January 12, 1957. 23. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot. no. 317/61, 27 August, 1962. 24. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot. no. 609/57. 25. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot.no.2086/51, November 16, 1951. 26. Archives of the Archeparchy of Winnipeg, Prot.no.2089/51, November 19, 1951. 27. Archives of the Archeparchy of Winnipeg. Prot. 1181/48, June 21, 1948. 28. Archives of the Archeparchy of Winnipeg. Prot. 1183/48, June 23, 1948. 29. Archives of the Eparchy of Edmonton, Prot.no.498/48, February 28, 1928. 30. Darcovich W., Yuzyk P. A Statistical Compendium on the Ukrainians in Canada: 1891-1976, University of Ottawa Press, 1980. 877 p. 31. Gregorovich A. The Ukrainian. Many Cultures. Many Heritages, ed.Norman Sheff, Toronto, 1975. 544 p. 32. Hryniuk S. Pioneer Bishop, Pioneer Times: Nykyta Budka in Canada CCHA, Historical Studies, 55 (1988). P. 21-41. 33. Izyk S. The First Ukrainian Catholic Metropolitan See of Canada, Ukrainian Catholic Diocese of Winnipeg, 1957. 183 p. 34. Kowcz-Baran M. Ukrainian Catholic Churches of Winnipeg Archeparchy, Canada. Saskatoon, 1991. 460 p. 35. Marti F. I Rutheni negli Stati Uniti. Santa Sede e mobilita umana tra Ottocento e Novecento. Pontifica Universita Della Santa Croce. Milano, 2009. 633 p. 36. Martynowych O. Ukrainians in Canada: the formative period, 1891-1924. Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies, University of Alberta press, 1991. 564 p. 37. McVay A. God's martyr, history witness: Blessed Nykyta Budka, the first Ukrainian Catholic Bishop of Canada. Edmonton:

Ukrainian Catholic Eparchy of Edmonton, 2014. 613 p. 38. McVay A. The Apostolic See and Ukrainians: Metropolitan Andrei Sheptytsky and the Roman Curia. (in Engl.) Available at: http://www.academia.edu/18429165/The_Apostolic_See_and_Ukrainians_Metropolitan_Andrei_Sheptytsky_and_the_Roman_Curia (accessed 24.11.2017). 39. Motiuk D. Eastern Christian in the New World: an historical and canonical study of the Ukrainian Catholic Church in Canada. Edmonton, 2005. 425 p. 40. Neil Savaryn. (in Engl.) Available at: URL: <https://www.revolvy.com/main/index.php?s=Neil%20Savaryn> (accessed 22.11.2017). 41. Roborecky A. A Short Historical Summary of the Ukrainian Catholics in Canada. CCHA, Report, 16 (1949). P. 25-36.

Nadiia Volik

**THE PROCESS OF UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH
FORMATION IN CANADA IN 1940–1960**

The process of Ukrainian Catholic Church formation in Canada during 1940-1960 has been characterized. The main drivers of this process and the main features of the church hierarchical structure have been analyzed. Special attention has been paid to the conference documents and decisions of the First Synod of Greek-Catholic Bishops in Canada.

Key words: Nykyta Budka, Vasyl Ladyka, Maksym Hermaniuk, Ruthenian Greek-Catholic Church, Ukrainian Catholic Church, immigration, Canada.